

Министерство образования Республики Беларусь
Учреждение образования
«Белорусский государственный педагогический университет
имени Максима Танка»

**ПОДГОТОВКА
УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ:
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ**

*Материалы
IV Международной научно-практической конференции*

г. Минск, 27 октября 2016 года

Минск
БГПУ
2017

СТВАРЭННЕ АДЗІНАЙ ПРАСТОРЫ “ЎНІВЕРСІТЭТ - МУЗЕЙ” ПРЫ ПАДРЫХТОЎЦЫ БУДУЧЫХ НАСТАЎНІКАЎ

Грынько С. Д.
(Беларусь, Гродна)

Падрыхтоўка будучых настаўнікаў на сённяшні дзень – вельмі актуальнае пытанне ў педагагічнай навуцы, паколькі час вучобы ў вышэйшай навучальнай установе – важны этап асобнага станаўлення педагога, ад якасці прафесійнай дзейнасці якога залежыць, як будзе арганізаваны адукацыйны працэс у школе і якое пакаленне юнакоў прыйдзе ў працоўную і сацыяльную сферу грамадства. Пад час навучання ва ўніверсітэце важна, каб студэнты не толькі атрымлівалі веды па спецыяльнасці, але і абагачаліся духоўна за кошт фарміравання ідэалаў, перакананняў, маральнасці як асноўнай чалавечай каштоўнасці.

Узровень прафесійнай падрыхтоўкі, развітасці асобных якасцей у настаўніка пачатковых класаў з’яўляецца яшчэ больш важным таму, што такія педагог павінен навучаць і выхоўваць дзяцей, якія робяць толькі першыя крокі ў дарослае жыццё, у свет пазнання і адкрыццяў. Першы настаўнік для дзяцей

шасці год – гэта і выхавацель, і першакрыніца ведаў, і дарадца, і сябар, і прыклад для пераймання. Адсюль такая высокая патрабавальнасць да яго прафесіяналізму. Гэта і веданне асноваў выкладання ўсіх прадметаў пачатковых класаў: ад матэматыкі, моваў, асноў прыродазнаўства да выдўленчага мастацтва і музыкі, уключаючы добрае валоданне псіхолога-педагагічнымі асновамі засваення матэрыялу. Адначасова такі педагог павінен быць цяроплівым, эмацыйна вытрыманым, абаяльным, застаючыся ў першую чаргу маральнай і гуманнай асобай.

На нашу думку, умовы для падрыхтоўкі настаўніка пачатковых класаў, які б валодаў такім “ўніверсализмам” ведаў па прадметах, і яго асобаснае развіццё можа быць забяспечана стварэннем прасторы “ўніверсітэт – музей”, пад якой разумеецца не толькі ўсё шматбаковае ўздзеянне на фарміраванне асобы (як сродкаў і прынцыпаў дзейнасці музея, так і ўсёй адукацыйнай сістэмы ВНУ), але і існуючыя магчымасці для студэнта развіцця і самаўдасканаліць сваё ўласнае асяроддзе.

Менавіта выкарыстоўваючы асветніцкі і адукацыйны патэнцыял музея і акцэнтуючы ўвагу на асноўныя прынцыпы яго дзейнасці (захаванне культурна-гістарычных і прыродазнаўчых каштоўнасцей, назапашванне і распаўсюджванне інфармацыі пры дапамозе музейных прадметаў), можна якасна змяніць падрыхтоўку будучых настаўнікаў пачатковых класаў праз наступнае:

- уздзеянне на свядомасць сродкамі наглядных вобразаў прадметаў;
- фарміраванне рэальнай карціны свету;
- перадачу значымасці прадметаў, іх каштоўнасна-сэнсавай сутнасці з дапамогай прыкладаў і каларытных славесных вобразаў;
- паказ ролі асобы (народа, этнасу) у гістарычнай эпосе як яркі прыклад для пераймання;
- фарміраванне ў свядомасці асацыятыўных сувязей з людзьмі дадзенай мясцовасці, з лакальнымі падзеямі, падкрэсліванне значымасці ўсяго навакольнага;
- праекцыю гістарычна значымага на паўсядзённае;
- уздзеянне на эмацыйны стан асобы, сферу яго зацікаўленасці, светапогляд, фарміраванне перакананняў;
- пабуджанне да заняткаў навуковай дзейнасцю;
- удасканаленне ведаў аб вывучаемым прадмеце з дапамогай яркіх прыкладаў і фармавання цаласнага бачання (нагляднага, гістарычнага, каштоўнага, эстэтычнага) прадметаў і з’яў;
- набліжэнне працэсу пазнання прадмета да яго ўзору;
- выхаванне эстэтычнага густу;
- фарміраванне культуры паводзін і зносін.

Адукацыйная прастора “ўніверсітэт – музей” ствараецца за кошт выкарыстання ў падрыхтоўцы будучых педагогаў педагагічных тэхналогій музейнай педагогікі (навуковай дысцыпліны на стыку музейзнаўства, педагогікі і псіхалогіі, якая разглядае музей як адукацыйную сістэму” [2, с. 9]), а таксама за

кошт выкарыстання “музейнага” падыходу да вывучаемага прадмета, які мы разглядаем як музейфікацыю адукацыі. На аснове прааналізаванай літаратуры па выкарыстанні паняцця “музейфікацыя” ў музейзнаўстве, якое вызначаецца як “музейныя адносіны чалавека да рэальнасці” [1, с. 312] і тлумачыць гэтым самым сувязь музейзнаўства з этыкай, адзначаем, што этычны аспект з’яўляецца вельмі важным пры фарміраванні ў студэнтаў “пазітыўных адносін да культурных і прыродных каштоўнасцей, што надае ім асаблівы сэнс і значэнне, абгрунтоўвае грамадскую патрэбнасць у іх захаванні для будучыні” [1, с. 312]. Музейфікацыю адукацыі ж варта разумець як накіраванасць педагогічнай дзейнасці на пераўтварэнне аб’ектаў рэальнасці ў аб’екты музейнага паказу і сродкі педагогічнага працэсу на аснове выяўленай гісторыка-культурнай, навуковай, мастацкай, эстэтычнай значнасці гэтых прадметаў з мэтай іх захавання і мэтавага выкарыстання пры вырашэнні задач адукацыі і выхавання.

“Музейную” скіраванасць педагогічнай дзейнасці можна і варта выкарыстоўваць пры выкладанні педагогікі для будучых настаўнікаў пачатковых класаў. Напрыклад, пры вывучэнні тэмы “Характарыстыка дыдактычных канцэпцый прагматызму, біхевіярызму, неапазітывізму, экзістэнцыялізму, дыялектычнага матэрыялізму” выкладчык скіроўвае ўвагу на тое, што вывучаецца гісторыя педагогічнай думкі. Пры гэтым неабходна ставіць наступныя пытанні: “З якой мэтай вывучаецца гісторыя педагогічнай думкі?”, “Дзеся чаго мы наогул вывучаем гісторыю любой навукі?”, “У чым перавагі музея як установы культуры пры вывучэнні гісторыі?” У канцы, падводзячы вынікі заняткаў, выкладчык прапануе стварыць віртуальны музей педагогічных канцэпцый. Ставіцца пытанне: “Што туды можна змясціць?”.

Пры вывучэнні тэмы “Працэс навучання як цэласная сістэма. Функцыі працэсу навучання” праводзіцца параўнальная характарыстыка адзнак навучальнага працэсу як цэласнай сістэмы і цэласнага ўспрымання інфармацыі ў музеі, якое забяспечвае адначасова: інфармацыйнае насычэнне, эмацыянальнае ўражанне і эстэтычнае задавальненне. Пасля раскрыцця сутнасці функцый навучання выкладчык прапануе заданне: раскажаць пра сваю экскурсію ў музей і патлумачыць, як рэалізаваліся ў працэсе наведвання музея функцыі навучання.

Такім чынам выкладчык ажыццяўляе “музейны падыход” да вывучаемага матэрыялу і гэтым самым рыхтуе студэнтаў да наведвання музея, дзе яны самі змогуць прааналізаваць адукацыйны патэнцыял гэтай установы. Пры сістэматычным ажыццяўленні музейфікацыі адукацыі і наведванні музеяў рознага профілю і дасягаецца шматбаковае ўздзеянне на асобу студэнта, якое дапаможа развіць яго інтэлектуальныя здольнасці ў розных галінах навукі, паўплывае на выхаванне агульнай культуры, эстэтычнага густу, што забяспечыць усебаковае развіццё будучага настаўніка пачатковых класаў.

Літаратура

1. Мастеница, Е. Н. Музей и музееведение в университетском образовании // Философский век: Альманах. Вып.30 : История университетского образования и международные традиции просвещения. Т.3. / Е.Н. Мастеница, Л.М. Шляхтина, отв. ред. Т.В. Артемьева, М.И. Микешин. – СПб. : Санкт–Петербургский центр истории идей, 2005. – С. 307 – 314.
2. Юхневич, М. Ю. Я поведу тебя в музей: учеб. пособие по музейной педагогике / М. Ю. Юхневич. – М. : Рос. ин–т культурологии, 2001. – 223 с.